

De CSA in de Vlaamse ziekenhuizen: een analyse van de enquêteresultaten

V.S.Z.

Brouwerijgebouw Lamot - Mechelen

27 oktober 2006

VSZ enquête CSA

Organisatie

Uitvoering

 esco bvba
bessemans consulting

- ✚ Doelstellingen
  - Verzamelen informatie
    - Middelen
    - Werking
  - Benchmarking
    - Gemiddelden
    - Vergelijking
  - Ondersteuning rol VSZ
    - Adviserend
    - Normering

- ✚ Onderdelen van de enquête
  - Kerngegevens OK
    - Personeel
    - Activiteiten
  - Kerngegevens CSA
    - Personeel
      - Aantal - kwalificatie - opleiding
    - Activiteiten
    - Takenpakket CSA
    - Toestellen
    - Controles
    - Validatie
    - Ruimtes
    - Informatica

VSZ enquête CSA

Aantal deelnemende ziekenhuizen	42	63,64%
Aantal verantwoorde bedden	18.500	68,17%

Deelnemende ziekenhuizen

- Alle type ziekenhuizen
- Spreiding per provincie
  - West-Vlaanderen 26%
  - Oost-Vlaanderen 21 %
  - Antwerpen 29%
  - Vlaams Brabant 86%
  - Limburg 10%

VSZ enquête CSA

Activiteit	1 campus	2 campussen	3 campussen	4 campussen
OK	51,16%	25,58%	16,28%	4,65%
CSA	55,81%	25,58%	16,28%	2,33%

- CSA wordt bijna steeds georganiseerd op de plaats van de OK activiteit (1 uitzondering)
- Tendens naar centralisatie en efficiëntie nog geen realiteit in de organisatie van de CSA

VSZ enquête CSA

CSA autonome dienst	72,09%
Hoofd CSA	69,77%
CSA in OK	16,28%
CSA aangrenzend	48,84%
CSA niet-aangrenzend	34,88%

- CSA is meestal een autonome dienst met een eigen hoofd CSA
- De grote meerderheid van de CSA's is gelegen in de onmiddellijke nabijheid van het OK (65%)

VSZ enquête CSA

Verhouding aantal verpleegkundige OK ⇔ medewerkers CSA	28,14%
Percentage gefinancierde CSA medewerkers	41,2%
Hoofd CSA genoot een A1 opleiding	83,72%
CSA's die werken met teamchef	29,27%

- Gemiddeld 3 maal zoveel OK verpleegkundigen als CSA medewerkers
  - 13,5 % ⇔ 50 %
- Arbeidsverhouding deeltijds ⇔ voltijds CSA en OK gelijklopend : 1,3
  - 1 ⇔ 1,7
- Sinds jaren is de financiering van het aantal CSA medewerkers niet aangepast aan de realistische noden
  - 7% ⇔ 94 %
- De overgrote meerderheid van de hoofden CSA heeft een hogere opleiding genoten
- Slechts 1/3 van de CSA's hebben naast het hoofd 1 of meer verantwoordelijken voor de dagelijkse werking

VSZ enquête CSA

<u>Verantwoorde bedden 2005</u>	Gemiddeld	Min.	Max.
Chir. Ingrepen per C-D bed	47,5	9,64	97,1
Aantal C-D bedden per CSA FTE	51,3	20,9	134,3
Sets per ingreep	2,44	0,63	4,56
Sets per C-D bed	106,25	36,9	247,5
Sets per CSA FTE / jaar	3.776	931	11.235

- De OK activiteit heeft altijd een bepaalde relatie met het aantal C_D bedden
- Het aantal CSA FTE staat in verhouding tot de OK activiteit
  - Gezien de variëteit van CSA taken moeten deze cijfers geïnterpreteerd worden
- Er bestaat grote onduidelijkheid hoe in de ziekenhuizen sets gedefinieerd worden
- Ervaring leert dat het aantal sets meestal een benaderend gegeven is
- BesCo gemiddelden na meting exacte gegevens
  - afwijking max. 15%
  - Sets per ingreep: 2,5

VSZ enquête CSA

Opleidingsniveau	A1	A2	Hoger NV	Lager NV
Hoofd CSA	88,10%	9,52%	2,38%	
Teamchef	35,71%	14,29%	7,14%	42,86%
Medewerkers	7,87%	13,20%	6,18%	72,75%
Logistiek assistenten				100,00%

- De overgrote meerderheid van de hoofden CSA zijn A1 verpleegkundigen
- 21 % van de CSA medewerkers zijn verpleegkundigen
  - 12,5 % ⇔ 100 %

VSZ enquête CSA

Opleiding	intern	Intern gem aantal uren	VSZ basis	VSZ verdieping	Andere
Hoofd CSA	18,6%	15,75 uur	27,9%	25,60%	34,9%
Teamchef	9,3%	10 uur	10,84%	6,44%	9,30%

•Hoofd CSA

- Ongeveer 60% heeft een opleiding gevolgd
- Slecht een beperkt aantal volgt een jaarlijkse interne opleiding gedurende een zeer beperkt aantal uren
  - 4 ⇔ 30 uur

•Teamchefs

- Slechts een beperkt aantal heeft een externe opleiding gevolgd
- Interne opleiding is een uitzondering gedurende dan nog zeer weinig uren
  - 4 ⇔ 24 uur

VSZ enquête CSA

Opleiding	intern	Intern gem aantal uren	VSZ basis	VSZ verdieping	Andere
Medewerkers	27,9%	10,8 uur	33,3%	0,35%	1,26%
Logistiek ass.	16 %	9 uur	20%		2,33%

•Medewerkers

- Ongeveer 60% heeft een opleiding gevolgd
- Slecht in $\frac{1}{4}$ van de CSA's wordt een jaarlijkse interne opleiding voor medewerkers gedurende een zeer beperkt aantal uren georganiseerd
  - 2 ⇔ 25 uur
- 2 op 3 CSA medewerkers heeft geen basiscursus gevolgd
- In 32,5 % van de CSA heeft geen enkele medewerker een basiscursus gevolgd
- 0,5 % heeft een verdiepingscursus gevolgd

•Logistiek assistenten

- 20 % heeft een basiscursus gevolgd
- In de CSA met logistiek assistenten wordt in slechts 16% een interne

VSZ enquête CSA

Takenpakket CSA	
Transport vuile sets (van OK naar CSA)	60,47%
Transport vuile sets (van andere diensten naar CSA)	34,88%
Transport steriele sets (van CSA naar OK)	81,40%
Transport steriele sets (van CSA naar andere diensten)	37,21%
Beheer herstelling instrumenten	58,14%
Aankoop en beheer	37,21%

VSZ enquête CSA

Extra taken		
Sterilisatie linnensets	25,58%	7 u / week
Kompressen en klein materiaal	69,77%	10 u / week
Procedure trays	13,95%	30 u / week
Procedure karren	2,33%	114 u / week

- Het steriliseren van linnensets behoort langzaam maar zeker tot de verleden tijd (1 ⇔ 15 uur per week)
- Meer dan 2 op 3 CSA spenderen tijd in sterilisatie van kompressen en ander klein materiaal (1 ⇔ 50 uur)
- Slecht 1 ziekenhuis worden gestructureerd procedurekarren gemaakt door CSA medewerkers

VSZ enquête CSA

Openingsuren	Gem. aantal uren	Aantal ziekenhuizen
Maandag - vrijdag	13	100%
Zaterdag	4	27,91%
Zondag	5	6,98%

- 1 CSA is 24 uur op 24 open
- Startuur tussen 6:00 en 9:00 uur
- Sluiting CSA tussen 17:30 en 22:00 uur
- Zeer beperkte activiteit van CSA medewerkers gedurende het weekend

VSZ enquête CSA

Wachttregeling	CSA	OK	Geen
Maandag - vrijdag	9,30%	58,14%	18,60%
Zaterdag	16,28%	55,81%	20,93%
Zondag	18,60%	48,84%	18,60%

- Een door de CSA verzorgde wachtdienst blijft een uitzondering
- In de meeste gevallen wordt de de verpleegkundige van wacht belast met het steriliseren van de gebruikte sets gedurende haar wachtdienst
- In 20 % van de gevallen blijven de sets gebruikt buiten de openingsuren van de CSA staan tot de volgende ochtend

VSZ enquête CSA

OK activiteit	Diensten deelnemende ziekenhuizen	Percentage van de OK activiteit
Algemene heelkunde	100,00%	22,60%
Bloedvatenheelkunde	83,33%	4,36%
Thorax heelkunde	37,50%	1,11%
Cardiochirurgie	25,00%	1,11%
Neurochirurgie	75,00%	3,18%
Orthopedie (incl. Traumato)	100,00%	24,05%
Gynaecologie	91,67%	8,34%
Verlossing door keizersnede	70,83%	1,27%
Ofthalmo	100,00%	7,64%
Plastische heelkunde	100,00%	5,13%
Urologie	100,00%	8,67%
Stomato (incl. tandheelkunde)	100,00%	5,75%
N.K.O.	100,00%	8,35%

VSZ enquête CSA

Niet-OK activiteit	Diensten deelnemende ziekenhuizen	Percentage van de niet-OK activiteit
Poliklinische ingrepen (raadplegingen)	32,56%	61,71%
Poliklinische ingrepen (spoed)	25,58%	21,25%
Andere	30,23%	17,06%

- In 1 op 3 ziekenhuizen worden gesteriliseerd voor andere diensten dan OK
- Voor de deelnemende ziekenhuizen gebeurt de meeste niet-OK activiteit op de raadpleging

VSZ enquête CSA

Sets per ingreep			
	Gemiddeld	Min	Max
Algemene heelkunde	1,96	0,67	4,01
Bloedvatenheelkunde	1,32	0,69	2,19
Thorax heelkunde	1,72	1	3,79
Cardiochirurgie	6,01	6,01	1,66
Neurochirurgie	3,64	1	8
Orthopedie (incl. Traumato)	3,7	0,82	10
Gynaecologie	1,74	0,88	2,98
Verlossing door keizersnede	1,02	0,22	1,95
Ofthalmo	1,5	0,85	3,19
Plastische heelkunde	1,36	0,67	2,12
Urologie	2,11	0,56	13,41
Stomato (incl. tandheelkunde)	2,05	0,86	4,12
N.K.O.	1,27	0,78	2,76
Totaal	2,64		

VSZ enquête CSA

Sterilisatoren	
Stoom CSA	100,00%
ETO CSA	32,56%
Sterrad CSA	39,53%
Steris CSA	19,51%
Stoom OK	31,71%
Sterrad OK	4,88%
Steris OK	24,39%
Andere	46,51%

- 1 op 3 ziekenhuizen gebruiken nog een ETO sterilisator
- 1 op 3 ziekenhuizen hebben een stoomsterilisator op OK
- Bijna de helft van de ziekenhuizen hebben op een of ander dienst (raadpleging,...) nog een sterilisator

VSZ enquête CSA

Leeftijd sterilisatoren	Gemiddeld	Maximum	Opmerking
Stoom	7	20	50% ouder dan 10 jaar
ETO	11,3	20	80% ouder dan 10 jaar
Steris	2,6	9	
Sterrad	4,3	9	

Was- en desinfectie

Wasmachines	100,00%	Gemiddeld 7 jaar	32% ouder dan 10 jaar
Ultrasonie	72,09%		
Wastunnel	16,28%		
Droogkast	13,95%		
Droogtunnel	2,33%		

VSZ enquête CSA

Controle van de processen: stoom	
B&D test (dagelijks)	88,37%
Lektest (1 maal per week)	88,37%
Lektest (5 maal per week)	13,95%
Chemische indicator	67,44%
Biologische indicator	93,02%
Controle fysische parameters	65,12%

Controle van de processen: ETO	
B&D test (dagelijks)	7,14%
Lektest (1 maal per week)	28,57%
Chemische indicator	57,14%
Biologische indicator	85,71%
Controle fysische parameters	71,43%

Controle van de processen: Sterrad	
Chemische indicator	82,35%

VSZ enquête CSA

<u>Validatie toestellen</u>	Jaarlijks	Eenmalig	Gespecialiseerde organisatie
Stoomsterilisatoren	46,5 %	55,81%	58,33%
ETO	4,65 %	29,41%	40,00%
Sterrad	76,92 %		
Snelsterilisatie	14,29%		
Was- en desinfectie	20,93 %		20,00%

- Minder dan de helft van de sterilisatoren worden "gevalideerd"
  - 58 % door een gespecialiseerde organisatie
  - Slechts 27 % echt gevalideerd
- ETO: slechts 2% correct gevalideerd
- Slechts 4 % van de was- en desinfectie correct gevalideerd

• Conclusie

- Gezien de gemiddelde leeftijd van de toestellen is dit een drama

VSZ enquête CSA

Steriele opslag	
Steriele opslag CSA	46,51%
Steriele opslag OK	76,74%
Andere steriele opslag	27,91%

- De helft van de CSA's hebben een eigen opslagruimte
- 2 op 3 ziekenhuizen hebben een steriele berging in het OK

VSZ enquête CSA

OK planning	Electronisch	Electronisch met toegang CSA	Planning op papier	
Planning op papier	55,81%	75,00%	60,47%	
Communicatie planning	Geen	Dag van de ingreep	1 dag voor de ingreep	2 dagen voor de ingreep
	6,98%	9,30%	69,77%	4,65%

- 40 % van de CSA's hebben via PC toegang tot het OK programma
- 75 % van de OK programma's zijn de dag voor de ingreep bekend

VSZ enquête CSA

Software CSA	Aanwezig	Eigen ontwikkeling	Voorzien
Planning OK	37,21%	50,00%	25,93%
Beheer sets	34,88%	53,33%	30,77%
Beheer sterilisatie cycli	37,21%	18,75%	29,63%
Tracering sets (cycli)	21,95%	33,33%	25,00%
Tracering sets (gebruik)	13,95%	50,00%	27,78%
Beheer leensets	16,28%	71,43%	11,11%

•Planning OK

- 2 op de 3 ziekenhuizen gebruiken nog een planning op papier
- Hier lijkt op korte termijn weinig kentering in te komen

•CSA beheer software

- Het grote kapitaal van de vele sets wordt nog zeer beperkt correct beheerd
- De tracering van de cycli, en zeker de sets is bedroevend laag
- Slechts 20% van de CSA hebben een softwarepakket van een externe leverancier

•Leensets

- Ondanks het complexe gegeven van leensets wordt hier haast uitsluitend een ad hoc benadering toegepast

VSZ enquête CSA

Leensets	Bestelling OK	Bestelling chirurg	Bestelling CSA
Ortho: heup	23,53%	73,53%	2,94%
Ortho: knie	24,24%	72,73%	3,03%
Ortho: rug	17,24%	82,76%	
Neuro: rug	21,05%	78,95%	
Neuro: schedel	11,11%	88,89%	
Stomato	22,22%	77,78%	
Andere	12,50%	87,50%	
Totaal	18,84%	80,30%	0,85%

- De leensets worden in de meeste gevallen besteld door de chirurg, soms in samenspraak met het OK
- In de meeste gevallen wordt er weinig informatie verstrekt aan de CSA
- Voor de CSA is dit een speciale problematiek
  - Dikwijls laattijdig onaangekondigd leveren
  - Groot aantal containers
  - Extra was- en desinfectie noodzakelijk (?)

VSZ enquête CSA

Leensets	Gem / maand	Max	Gem. # containers / ingreep	min	Max	Gem. containers/jaar
Ortho: heup	16,5	66	6,3	3	12	1.247
Ortho: knie	12,7	40	9,2	3	16	1.402
Ortho: rug	7,6	30	4,9	3	10	447
Neuro: rug	12,7	40	3,8	2	7	580
Neuro: schedel	9,8	49	2,8	2	14	330
Stomato	6	30	1	1	6	72
Andere	10,5	78	6,4	2	24	807
Totaal	69		4,9			4.057

- Leensets is qua werkvolume een zeer belangrijk onderdeel van de CSA activiteit
- Grote verschillen in aantal sets per ingreep
  - Chirurg afhankelijk
  - Specialiteit afhankelijk

VSZ enquête CSA

Conclusies

- De afwezigen hadden eens te meer ongelijk
- Enquêtes meestal zeer volledig ingevuld
- CSA door de directie meestal stiefmoederlijk behandeld
  - Opleiding van de medewerkers onaanvaardbaar laag
  - Toestellen veel te oud
  - Weinig controle op de goede werking (validatie)
  - Haast geen beheer software op de CSA
  - Schuilen zich achter beperkte wetgeving i.p.v. de correcte zorg voor de patiënt
- Chirurgen niet bekommerd om steriliteit
  - Liever nu een set dan een steriele set binnen 3 uur
  - Bewustwording
  - "Wij hebben toch nooit een probleem"
- De overheid
  - Veel te laks in het omzetten van de Europese richtlijnen in een Belgische wetgeving
  - Zeer beperkt aantal controles
  - De weinige controles slaan niet op de kwaliteit van het (steriele) eindproduct

VSZ enquête CSA

De uitdaging voor de VSZ

- Informatie
  - Leden
- Sensibiliseren - bewustwording
  - Overheid
  - Directies
  - Chirurgen
  - OK Verpleegkundigen
- Organisatie
  - Opleiding
  - Partnerships

Bedankt

V.S.Z.
Brouwerijgebouw Lamot - Mechelen
27 oktober 2006

